

การพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนร่วมสำหรับเด็กพิการก่อนวัยเรียน

นางศรินทร์ วิกะสิรินันท์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2535

ISBN 974-581-607-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

017930

10314052

๕

THE DEVELOPMENT OF A MODEL OF MAINSTREAMED INSTRUCTION
FOR DISABLED PRESCHOOLERS

Mrs. Sarinthorn Vidhayasirinun

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy
Curriculum and Instruction Program
Graduate School

Chulalongkorn University

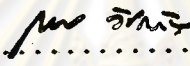
1992

ISBN 974-581-607-8

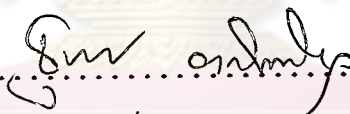
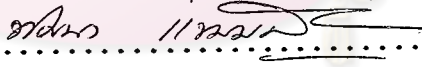
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนร่วมสำหรับเด็กพิการ
ก่อนวัยเรียน
โดย นางศรินธร วิกษะสิรินันท์
ภาควิชา คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและคณาจารย์ สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. ทิศนา แชนมณี
อาจารย์พัฒนา ภาสบุตร

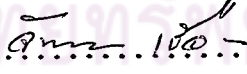

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ชัมพร ยงกิตติกุล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. ทิศนา แชนมณี)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. จันทร์เพ็ญ เชื้อพานิช)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ผดุง อารยะวิญญู)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ครินทร์ วิริยะสิรินันท์ : การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนร่วมสำหรับเด็กพิการก่อนวัยเรียน (THE DEVELOPMENT OF A MODEL OF MAINSTREAMED INSTRUCTION FOR DISABLED PRESCHOOLERS) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร. ทิศนา เขมมณี, อ.พัฒน ภาสบุตร, 665 หน้า. ISBN 974-581-607-8.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนร่วมสำหรับเด็กพิการก่อนวัยเรียน

กระบวนการวิจัย มี 4 ขั้นตอนใหญ่ ๆ คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนารูปแบบฉบับร่าง 3) การทดลองใช้รูปแบบ : กรณีศึกษา และ 4) การแก้ไขปรับปรุงรูปแบบ

ผลการวิจัย คือ

1) รูปแบบที่พัฒนาประกอบด้วยสาระสำคัญดังนี้ คือ ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบ จุดมุ่งหมาย ความหมายและขอบเขต ความเชื่อพื้นฐาน หลักการในการพัฒนารูปแบบ แนวคิดพื้นฐาน หลักการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนร่วมสำหรับเด็กพิการก่อนวัยเรียน ปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายใน และกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบ

2) รูปแบบนี้มีลักษณะสำคัญ 3 ประการคือ 1) กระบวนการและเครื่องมือของรูปแบบมีลักษณะบูรณาการเข้าไปในกระบวนการจัดการเรียนการสอนชั้นเด็กเล็กปกติ ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันโดยไม่แยกออกเป็นงานการสอนเด็กปกติและงานการสอนเด็กพิการ 2) กระบวนการของรูปแบบมีโครงสร้างที่ชัดเจน (Structured) มีลักษณะเป็นการสั่งความ (Prescriptive) และมีการจัดทำเครื่องมือของรูปแบบที่มีลักษณะสำเร็จรูป สามารถใช้ได้ทันที (Instant) ทั้งนี้เพื่อให้ครูผู้ใช้รูปแบบสามารถปฏิบัติตามได้ง่าย โดยไม่ต้องมีคุณสมบัติที่จำเป็น (Prerequisite) มากกว่าการเป็นครูชั้นเด็กเล็กทั่วไป และ 3) รูปแบบนี้มีลักษณะยืดหยุ่น สามารถตอบสนองความต้องการของบุคคลที่มีพื้นฐานความรู้ ความต้องการและความสนใจต่างกันได้ถึง 3 ระดับ คือ ครูชั้นเด็กเล็กทั่วไป ครูชั้นเด็กเล็กที่มีความต้องการและความสนใจเกี่ยวกับการสอนเด็กพิการก่อนวัยเรียน และนักวิชาการ นักการศึกษาพิเศษ ทั้งนี้โดยได้จัดทำเอกสารต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการที่แตกต่างกันของบุคคลทั้งสามกลุ่ม

3) เอกสารรูปแบบและเครื่องมือของรูปแบบ ประกอบด้วยเอกสารแม่บทฉบับสมบูรณ์ จำนวน 1 เล่ม เอกสารแม่บทฉบับสรุป จำนวน 1 เล่ม คู่มือการใช้รูปแบบ จำนวน 6 เล่ม เครื่องมือของรูปแบบ จำนวน 2 ชุด คือ สมุดบันทึกพัฒนาการของเด็กพิการและแบบฟอร์มบันทึกการสอนแบบเรียนร่วมในชั้นเด็กเล็ก และเอกสารประกอบการใช้รูปแบบ จำนวน 15 เล่ม

4) ผลการทดลองใช้รูปแบบเป็นกรณีศึกษา ในชั้นเด็กเล็ก โรงเรียนบ้านทุ่ง จ.กระบี่ พบว่ารูปแบบมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ เด็กพิการที่เป็นกรณีศึกษามีพัฒนาการสูงขึ้นในทุกด้าน และระดับความบกพร่องลดลง ครูผู้ทดลองใช้รูปแบบสามารถใช้รูปแบบด้วยตัวเองอย่างถูกต้องตามขั้นตอนที่กำหนดในรูปแบบ และบุคคลต่าง ๆ ทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้องกับการใช้รูปแบบพอใจในรูปแบบในระดับมากถึงมากที่สุด

ภาควิชา คณะกรรมการบริหารหลักสูตรคณาจารย์
สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิติกร ส.น.น. 3 ก.ค. 2534
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ๓๓๒๖ ๑๑๒๖
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม วิไลพร ภาสบุตร

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

C040055 : MAJOR CURRICULUM AND INSTRUCTION

KEY WORD : MAINSTREAMING/DISABLE/PRESCHOOL

SARINTHORN VIDHAYASIRINUN : THE DEVELOPMENT OF A MODEL OF MAINSTREAMED INSTRUCTION FOR DISABLED PRESCHOOLERS. THESIS ADVISOR : ASSO.PROF. TISANA KHEMMANI, Ph.D., PATANA PASABUTR, 665 PP. ISBN 974-581-607-8.

The purposes of this study were to develop and testify a model of mainstreamed instruction for disabled preschoolers.

The procedures of the study had 4 stages: - 1) studying background information, 2) designing the model, 3) testifying the model: a case study, and 4) revising the model.

The results of the study were as follows:

1) The components of the developed model were rationale of the model, goals, definitions, assumptions, principles for developing the model, theories and principles of mainstreamed instruction for disabled preschoolers, exo and endo factors of the model, and instructional procedures;

2) The distinguished features of the model were (1) the instructional procedures and the model instruments were designed to be integrated into regular instructional procedures, (2) the instructional procedures were designed to be structured, prescriptive, and instant, and not to require other prerequisites rather than the normal quality of a preschool teacher, and (3) the model provided materials to meet different needs of regular preschool teachers, needy and interested preschool teachers, and special educators.

3) The model documents consisted of 1 complete text on the model, 1 booklet of the summarized model, 5 booklets of teacher manual, and 15 books of supplementary materials; and the model instruments were consisted of a disabled preschooler's report book and a form of the lesson plan for a mainstreamed preschool classroom; and

4) The findings from testifying the model as a case study in a preschool classroom at Bhangtung School, Krabi Province, was that the model was found to be effective according to the defined criteria: - the disabled preschooler who was the case had satisfactorily developed physically, intellectually (also including language), emotionally and socially; the teacher who was the case could implement the model correctly and appropriately as prescribed in the model; and those who were involved with the model were satisfied with the model at the high to highest level of rating.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ ภูเก็ต
สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิตดา วิชากร วิชากร
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา วิชากร วิชากร
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม วิชากร วิชากร

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณรศ. ดร. ทศนา ชมมณี อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษา ทั้งสาระทางวิชาการ และวิธีการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนให้กำลังใจในการทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมตลอด เวลา 3 ปีของการทำวิทยานิพนธ์นี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์พัฒนา ภาสบุตร อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ได้กรุณาสละเวลาตรวจแก้ไข งานของผู้วิจัยอย่างละเอียด โดยให้คำแนะนำประกอบ เป็นแนวทางอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ต่อการ ปรับปรุงงานให้มีคุณภาพสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ ศ. สัจจิต เพ็ชรชอบ และ รศ. ดร. จันทร์เพ็ญ เชื้อพานิช ที่กรุณาให้การ สนับสนุนผู้วิจัยตลอดทุกขั้นตอนของการทำวิทยานิพนธ์นี้

ขอขอบพระคุณ คณะอาจารย์ภาควิชาประถมศึกษาที่ให้ความสนใจและสนับสนุนผู้วิจัยตลอดมา

ขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่า ในการตรวจแก้ไขงานและให้ คำแนะนำเกี่ยวกับรูปแบบและเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นทำให้รูปแบบนี้มีความสมบูรณ์ขึ้นมาก

ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ได้ให้ทุนอุดหนุนผู้ช่วยวิจัยและผู้วิจัย

ขอขอบคุณทุกท่านที่ได้กรุณาอนุเคราะห์เอกสารตำราและงานวิจัย ผู้บริหารและครูในสถาน ศึกษาที่ผู้วิจัยได้ไปดำเนินการสังเกตและสัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียนและครูประจำชั้นปกติที่มีเด็กพิการ เรียนร่วมและนักวิชาชีพ ซึ่งให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม รวมทั้งครูชั้นเด็กเล็กผู้ประเมิน เอกสารรูปแบบฉบับปรับปรุง

ขอขอบคุณ อ. ทรรศนีย์ หล่อสุพรรณพร อ. จำเนียร รัตนพันธุ์ อ. ใหญ่ และคณะครู ร.ร. บ้านทุ่ง รวมทั้งเด็กๆในชั้นเด็กเล็กทุกคน ที่ได้ให้ความร่วมมือในการทดลองใช้รูปแบบด้วยดี

ขอขอบคุณ อ. บุญช่วย ฮ่อบุตร อ. ปัทมา ภัทรางกูร และ อ. คามิ สุธิตศาสตร์ ที่ได้ช่วย ออกแบบปกและรูปเล่ม และวาดภาพคู่มือการใช้และเอกสารประกอบการใช้รูปแบบ

ขอขอบคุณ ดร. เตือนใจ ทองสำริด ดร. ชนาธิป พรกุล ดร. อรุณี สถิตย์ภาคีกุล ดร. นวลจิตต์ เข้าวีร์ติพงศ์ อ. เรขา ทองคุ้ม อ. บุญทรง สังข์ทอง อ. เสนอ ภิรมย์จิตรผ่อง อ. ปราโมทย์ จันทร์เรือง คุณลัญจพร อยู่โต คุณดวงสมร จีระมะกร คุณพวงแก้ว กล้ากลาง รวมทั้ง เพื่อนๆและน้องๆทุกคนที่ได้ช่วยเหลือในการดำเนินการวิจัย

ขอขอบคุณดร. ชัยพฤกษ์-อ. โสภกา เสวีรักษ์ ที่ได้อนุเคราะห์อาหารและที่พัก รวมทั้งจัดหา พาหนะเดินทางให้แก่ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาที่เก็บข้อมูลและทดลองใช้รูปแบบ

ขอขอบคุณผู้ที่ได้กรุณาอนุเคราะห์ที่พักและยานพาหนะในการเก็บข้อมูลพื้นฐานที่จ. นครพนม

ขอกราบขอบพระคุณคุณแม่และผู้ปกครองทุกท่านและผู้ซึ่งได้ให้การสนับสนุน ทั้งกำลังใจ กำลังทรัพย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้เสียสละรับภาระต่างๆแทนผู้วิจัย เพื่อให้ผู้วิจัยสามารถ ทำวิทยานิพนธ์ได้เต็มที่

สุดท้ายขอขอบใจ ลูกแพน ผู้ซึ่งเสียสละและอดทนคอยได้อย่างดีที่สุดในที่เด็กเล็กๆ คนหนึ่ง จะทำได้

ศรินทร์ วิทชะลีรัตน์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญแผนภูมิ.....	ญ
บทที่	
1. บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	10
ขอบเขตของการวิจัย.....	10
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	11
นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย.....	11
แบบการวิจัย.....	14
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	15
2. วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง	
มโนทัศน์พื้นฐานเกี่ยวกับเด็กพิการก่อนวัยเรียน.....	16
ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิการก่อนวัยเรียน.....	24
สภาพการจัดการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับเด็กพิการก่อนวัยเรียน.....	67
3. วิธีดำเนินการวิจัย	
การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน.....	89
การพัฒนาแบบฉบับร่าง.....	94
การทดลองใช้รูปแบบ : กรณีศึกษา.....	97
การแก้ไขปรับปรุงรูปแบบ.....	102
4. ผลการวิจัย	
ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน.....	108
ผลการพัฒนาแบบฉบับร่าง.....	127

ผลการแก้ไขปรับปรุงรูปแบบ และเอกสารรูปแบบ.....	130
ผลการทดลองใช้รูปแบบ : กรณีศึกษา.....	138
ผลการประเมินรูปแบบ เอกสารรูปแบบและเครื่องมือของรูปแบบฉบับปรับปรุง.....	147
รูปแบบ เอกสารรูปแบบ และเครื่องมือของรูปแบบฉบับสมบูรณ์.....	165
5. สรุปผลการวิจัย	
สรุปผลการวิจัย.....	181
อภิปรายผลการวิจัย.....	183
ข้อเสนอแนะ.....	198
รายการอ้างอิง.....	201
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก. สถาบัน หน่วยงานและบุคคลต่างๆที่ให้ความร่วมมือในการวิจัย.....	230
ภาคผนวก ข. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	242
ภาคผนวก ค. เอกสารรูปแบบ.....	308
ประวัติผู้เขียน.....	665

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	รายละเอียดการจัดส่งเอกสารรูปแบบ และเครื่องมือของรูปแบบให้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ และครูผู้ใช้รูปแบบ.....106
2	จำนวนและอัตราส่วนร้อยละของจำนวนทักษะหรืองานพัฒนาการที่เด็กพิการที่เป็น กรณีศึกษา เร็วขึ้นและบรรลุ ก่อน ระหว่าง และภายหลังการทดลองใช้รูปแบบ...139
3	ความเห็นของบุคคลต่างๆที่เกี่ยวข้องซึ่งได้มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการทดลองใช้ รูปแบบ ประเมินโดยใช้สเกล 5 ระดับ (น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด.....144
4	ค่ามัธยิม เลขคณิตและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนประเมินรูปแบบใน เอกสารแม่บท ในด้านการนำไปใช้ ประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 6 ท่าน.....148
5	ค่ามัธยิม เลขคณิตและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนประเมินรูปแบบใน เอกสารแม่บท ในด้านเนื้อหา ประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 6 ท่าน.....151
6	ค่ามัธยิม เลขคณิตและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนประเมินเอกสารแม่บท ในด้านการนำเสนอ ประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 6 ท่าน.....154
7	ค่ามัธยิม เลขคณิตและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนประเมินภาพรวมของ คู่มือการใช้รูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิและโดยครูชั้นเด็กเล็ก.....157
8	ค่ามัธยิม เลขคณิตและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนประเมินภาพรวมของ เครื่องมือของรูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิและโดยครูชั้นเด็กเล็ก.....160
9	ค่ามัธยิม เลขคณิตและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนประเมินภาพรวมของ เอกสารประกอบการใช้รูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิและโดยครูชั้นเด็กเล็ก.....163

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่

หน้า

1 แมททริกซ์ของประเภทความพิการที่นิยมจัดกันอยู่ในปัจจุบัน และประเภทของ
 ความพิการที่จัดตามสิ่งที่ปฏิบัติจริงๆ ในชีวิตประจำวัน ซึ่งจัดให้แก่เด็กปฐมวัย.....57

2 การจัดระบบประเภทความพิการที่นิยมทำกันมาให้เป็นด้านต่างๆ ทางการปฏิบัติ
 สิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวัน.....58

3 รูปแบบความสอดคล้องทางนิเวศวิทยา ของเทอร์แมน และไวเตอร์สตรอม.....61

4 สามเหลี่ยมแห่งการเรี้นรู้ของ ฮิวเวทท์.....68

5 รูปแบบการสอนอย่างเป็นระบบของ แมคคอฟลิน และเลวิส.....87

6 วงจรการสอนแบบวินิจัยของ แมคคอฟลิน และเลวิส.....88

7 รูปแบบลำดับขั้นการเรี้นการสอนของ แฮมมิลล์ และบาร์เทล.....89

8 กระบวนการวางแผนและดำเนินการจัดการเรี้นการสอนของดาร์เซ็น และ
 พอฟฟลิน.....90

9 กระบวนการแก้ไขปรับปรุงรูปแบบและเอกสารรูปแบบ.....131

10 ผลการแก้ไขปรับปรุงรูปแบบแต่ละครั้ง.....132

11 ผลการแก้ไขปรับปรุงคู่มือการใช้รูปแบบแต่ละครั้ง.....134

12 ผลการแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือของรูปแบบแต่ละครั้ง.....135

13 ผลการแก้ไขปรับปรุงเอกสารการใช้รูปแบบแต่ละครั้ง.....136

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย